

ДОХОДИ ПІДПРИЄМСТВ У СИСТЕМІ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

**БОРОВЕЦЬ Анна, здобувачка вищої освіти,
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Національний університет водного господарства та природокористування**

Анотація: У роботі досліджено сутність доходів підприємств, окреслено порядок їх класифікації та відображення у бухгалтерському обліку відповідно до НП(С)БО. Розкрито особливості цифровізації облікових процесів на торговельних підприємствах із використанням ERP-систем, штучного інтелекту та блокчейн-технологій. Визначено аналітичне значення інформації про доходи для оцінки ефективності діяльності та підвищення прозорості фінансової звітності.

Ключові слова: доходи, бухгалтерський облік, цифровізація, ERP-системи, торговельні підприємства.

Фінансові ресурси є основою діяльності будь-якого підприємства, а їх дохідність визначає здатність забезпечувати відтворення, розвиток та конкурентоспроможність. Саме тому дохід підприємства слугує ключовим чинником формування фінансових результатів. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» доходи визначаються як «...збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або погашення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників) за звітний період»[1]. Це визначення підкреслює системний характер доходів як складової капіталу та бази для формування фінансових результатів.

Згідно з НП(С)БО визнання доходів здійснюється залежно від виду діяльності. Виділяють доходи від основної (операційної) діяльності, інші операційні доходи, доходи від фінансової та інвестиційної діяльності, інші доходи. Така класифікація дозволяє деталізувати фінансові потоки, забезпечити прозорість звітності та створити підґрунтя для об'єктивного аналізу ефективності діяльності.

Практичний аспект відображення доходів в обліку визначається застосуванням Плану рахунків бухгалтерського обліку. Основним є рахунок 70 «Доходи від реалізації», що деталізується субрахунками: 701 «Дохід від реалізації готової продукції», 702 «Дохід від реалізації товарів», 703 «Дохід від

реалізації робіт і послуг», 704 «Вирахування з доходу». Для інших видів доходів використовуються рахунки 71 «Інший операційний дохід», 72 «Дохід від участі в капіталі», 73 «Інші фінансові доходи», 74 «Інші доходи» та 75 «Надзвичайні доходи». Узагальнення фінансового результату відбувається на рахунку 79 «Фінансові результати» [2].

Типові бухгалтерські проведення відображають господарські операції, що формують дохід. До прикладу, у торгівлі відображення виручки від реалізації обліковується проведенням: Дт 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» – Кт 702 «Дохід від реалізації товарів». У випадку надання знижок або повернення товарів застосовується субрахунок 704 «Вирахування з доходу» з кореспонденцією: Дт 704 – Кт 36. Податкові зобов'язання з ПДВ фіксуються проведенням: Дт 702 – Кт 641 «Розрахунки за податками». Таким чином, система рахунків дозволяє відобразити всі етапи формування доходу та забезпечити їх належне відображення у фінансовій звітності [3].

Водночас сучасні умови господарювання висувають нові вимоги до обліку доходів, особливо у сфері торгівлі. Одним із ключових трендів є цифровізація облікових процесів, що охоплює автоматизацію збору, обробки та аналізу інформації. Використання ERP-систем, модулів управлінського обліку та CRM дозволяє інтегрувати дані про реалізацію товарів, розрахунки з клієнтами та податкові зобов'язання в єдине інформаційне середовище. Це підвищує прозорість обліку доходів та забезпечує їх оперативний контроль. Важливу роль у цифровізації обліку відіграють сучасні технології – штучний інтелект, блокчейн, хмарні сервіси та Big Data. Застосування штучного інтелекту дозволяє прогнозувати доходи на основі аналітики продажів, визначати ризики дебіторської заборгованості, виявляти шахрайські операції. Блокчейн створює умови для підвищення надійності даних про доходи завдяки їх незмінності та можливості відстеження операцій у ланцюгах постачання. Хмарні сервіси забезпечують мобільний доступ до фінансової інформації, що особливо важливо для розгалужених торговельних мереж [4].

Окреме значення відводиться автоматизації обліку податкових зобов'язань з ПДВ, що дозволяє синхронізувати бухгалтерські дані з електронними реєстрами Державної податкової служби. Це мінімізує ризики помилок, затримок і санкцій, а також полегшує підготовку фінансової звітності. Важливим напрямом є й облік доходів у контексті оцінки запасів на підприємствах торгівлі. Використання автоматизованих методів контролю товарних залишків у поєднанні з сучасними програмними продуктами забезпечує точність формування собівартості та, відповідно, правильність визначення доходу. Разом з тим, цифровізація висуває і низку викликів. Серед основних – висока вартість програмних продуктів та їх обслуговування, потреба у кваліфікованих кадрах, загрози кібербезпеки, складність гармонізації облікових даних із вимогами НП(С)БО та МСФЗ. Подолання цих проблем потребує інституційної підтримки, оновлення методологічних рекомендацій та інвестицій у навчання бухгалтерів [4].

Отже, доходи підприємств є однією з найважливіших складових системи показників фінансової звітності, оскільки визначають здатність підприємства формувати прибуток і забезпечувати розвиток. Їхнє відображення в обліку базується на чітко визначених НП(С)БО і реалізовується через систему рахунків бухгалтерського обліку. Водночас сучасні умови господарювання вимагають інтеграції цифрових технологій, які підвищують ефективність та надійність відображення доходів у фінансовій звітності. Перспективи розвитку полягають у поєднанні традиційних методологічних підходів із новітніми інструментами цифровізації, що дозволить забезпечити вищу якість фінансової інформації та її відповідність потребам користувачів.

Література:

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.
2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства

3. Бровко В. М., Швиденко А. І. Облік доходів підприємства: сучасна практика, проблеми, шляхи вдосконалення. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/download/1087/1096/2869>.
4. Демченко Т. А. Особливості та проблеми обліку торгівельних підприємств в умовах діджиталізації. *Економіка та суспільство*. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-109>.

Summary. *The paper examines the nature of enterprise income, the procedure for their classification and reflection in accounting in accordance with the NAS. The features of digitalization of accounting processes in trading enterprises using ERP systems, artificial intelligence and blockchain technologies are revealed. The analytical value of information on income for assessing the effectiveness of activities and increasing the transparency of financial reporting is determined.*

Keywords: *income, accounting, digitalization, ERP systems, trading enterprises.*

**Науковий керівник – ПАВЕЛКО Ольга,
д.е.н., професор, завідувачка кафедри обліку і аудиту
Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне**